

Debattinnlegg
sendes til:

Epost: debatt@hlf.no
Post: v HLF, Postboks 6652,
Etterstad, 0609 Oslo,
merket "Debatt"

Kronikk (etter avtale)

Maks 3000 tegn
(inkl. mellomrom)

Øvrige innlegg.

Maks 1000 tegn
(inkl. mellomrom)

Flere innlegg på
www.hlf.no/debatt

Alle innlegg skal signeres.
Legg gjerne ved
portrettfoto.
Redaksjonen forbeholder
seg retten til å forkorte og
publisere innlegg
elektronisk. Innlegg
returneres ikke.

*KONSEKVENSER.
Selv et lite
hørselstap kan ha
store konsekvenser
på skolen, i
arbeidslivet og
sosialt, viser tre
ulike studier.
Illustrasjonsfoto.
Colourbox*

LETTE HØRSELSTAP KAN GI STORE KONSEKVENSER

- >> **Beate Øhre, Psykologspesialist, PhD,
Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og
psykisk helse.**
- >> **Nina Jakhelln Laugen, Førsteamanuensis,
NTNU, og psykologspesialist, Statped.**
- >> **Ann Mette Rekkedal, seniorrådgiver, PhD,
NAV Hjelpemiddelsentral i Oslo og
Akershus.**

Det kan være vanskeligere og mer psykisk krevende å leve med et lett hørselstap enn med et alvorlig hørselstap.

For mange med hørselstap kan skole- og arbeidsdagen være svært krevende om man er den eneste i rommet som er hørselshemmet. For hørende kan det være fort gjort å la seg lure: En person med lett hørselstap kan få med seg det meste av praten i klasserommet eller møterommet, og mange antar derfor at hørselstapet ikke har like alvorlige konsekvenser som for en med større hørselstap.

Men om flere snakker i munnen på hverandre eller det er mye støy, kan selv et lett hørselstap føre til at man går glipp av det som blir sagt.

Hørselstap påvirker hverdagen til barn, unge og voksne. Vår forskning, som inkluderer tre uavhengige studier, viser at selv et lite hørselstap kan ha store konsekvenser.

VANSKELIGERE SOSIALT

Allerede i barnehagealder kan barn med ensidige og lette hørselstap ha vansker med sosiale ferdigheter som samarbeid, selvkontroll

og det å løse konflikter.

Både barn med normal hørsel og barn med mer alvorlige hørselstap ser ut til å klare seg bedre sosialt, viser en studie av 35 fireåringer med nedsatt hørsel fra et doktorgradsarbeid fra Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Et annet doktorgradsarbeid fra NTNU som ser på litt eldre barn, finner at barn med lette hørselstap opplever mindre trykke på skolen, har lavere selvbilde og er mer negative innstilt til skolen enn elever med alvorlige hørselstap.

For voksne kan selv et lett hørselstap være hinder for sosial deltagelse. En undersøkelse av voksne hørselshemmede og døve pasienter i psykisk helsevern, som en del av et doktorgradsarbeid fra Universitetet i Oslo, fant at de som brukte talespråk opplevde sosial isolasjon i større grad enn de som brukte tegnspråk.

Lette hørselstap kan hindre sosial deltagelse gjennom hele livsløpet, og synes på noen områder mer belastende enn alvorlige hørselstap.

UNDERVURDERER

Det er stor variasjon i hva slags informasjon foreldre får om hørselstapet til sitt barn, om hva de skal passe på og hvordan de skal tilrettelegge for en god utvikling. Behovene til barn med lette tap blir ofte ikke tatt hensyn til. Om barnet snakker godt og ikke hører så dårlig, kan det virke som det går greit.

Trenger man å tenke på tilrettelegging og mikrofoner da? Det er fort gjort å glemme at når noen på vindusrekken småprater, så gir det nok bakgrunnsstøy til at det blir vanskelig å oppfatte hva som sies. At barn med alvorlig tap

TRE STUDIER. Artikkelforfatterne fra venstre: Beate Øhre, Psykologspesialist, PhD, Nasjonal behandlingstjeneste for hørsel og psykisk helse, Oslo Universitetssykehus. Nina Jakhelln Laugen, Førsteamanuensis, NTNU, og psykologspesialist, Statped. Ann Mette Rekkedal, seniorrådgiver, PhD, NAV Hjelpemiddelsentral i Oslo og Akershus.

trenger tilrettelegging er umiddelbart enkelt å forstå.

Vår forskning viser at de oftere får kommunikasjonen tilrettelagt og dermed forbedret mulighet til å oppfatte hva som blir sagt, mens de med lette tap ikke oppnår forbedringer på grunn av manglende tilrettelegging. Det er ikke urimelig å anta at denne undervurderingen også skjer i voksnes arbeidsliv.

Kan vi godta dette? Har ikke alle rett til optimal tilrettelegging?

FØLELSEN AV Å VÆRE UTENFOR

Når man har et lett hørselstap – er man da døv eller hørende? Man kan høre godt under optimale lydforhold, men likevel fungere som døv når noen roper noe morsomt fra den andre siden av barnehagen, som får alle andre til å le. Det blir vanskeligere å knekke de sosiale kodene, og i voksen alder kan det føre til sosial isolasjon.

Det handler om identitet og om «å være en del av flokken». Hørselstap er usynlig, og særlig når det er lite, skiller en seg ikke ut blant hørende venner og kolleger, men man må anstrenge seg mer for å få med seg det som skjer. Det fører ofte til slitenhet, kanskje muskelplager og en opplevelse av å være utenfor.

TIDLIG INNSATS

Jo tidligere et hørselstap oppdages, jo bedre er mulighetene for å forebygge

skjevutvikling og vansker for barnet. Lette og ensidige hørselstap påvises ofte senere enn større hørselstap hos barn.

Les også: Andelen jenter og gutter i en skoleklasse har betydning for elevenes karakterer og trivsel

NAV Hjelpemiddelsentral i Oslo og Akershus leverer flere ganger i måneden mikrofonanlegg til barn i skolealder som enten er nylig identifisert eller har fått forverret hørselstap. Dette tyder på at hjelpemidler og tilrettelegging kommer på plass på et sent tidspunkt, og barn kan ha gått i mange år med et hørselstap som ikke er tatt på alvor.

EN ØKENDE UTFORDRING

Hørselshemming er i ferd med å bli en folkehelseutfordring. Tall fra Hørselshemmedes Landsforbund kan tyde på at det i 2020 vil være ca. en million hørselshemmede i Norge, hovedsakelig på grunn av økt levealder med redusert hørsel som følgetilstand. Vi vet mye om belastninger som sterkt nedsatt hørsel kan medføre, men det mangler forståelse av de potensielle konsekvensene som lette hørselstap kan ha.

Trolig gjelder det samme også ved andre funksjonsnedsettelse, der lette vansker er mer usynlig enn mer alvorlige vansker, og dermed risikerer å bli oversett eller undervurdert.

I et samfunn som er opptatt av

universell utforming og mulighet for full deltagelse for alle, kan det synes som om det er lettest å ta fatt der utfordringene er store og synlige. Hvis vi vil ha med alle, kan vi ikke utelate personer med mer usynlig eller lett grad av funksjonsnedsettelse.

Vi etterlyser både mer forskning på utfordringene mennesker med lette hørselstap og funksjonsnedsettelser har i hverdagen, og mer konkret tilrettelegging for at samfunnsdeltagelsen skal bli så uhindret som mulig for dem. Vi må unngå at store grupper faller utenfor.

Grader av hørselstap

- >> 700.000 personer i Norge har en hørselsnedsettelse, og om lag 0,25 prosent av alle barn og unge under 20 år er hørselshemmet. Det om lag 5000 døve mennesker totalt her i landet, ifølge anslag fra Hørselshemmedes Landsforbund og Norges Døveforbund (mars 2015).
- >> Lett hørselstap (26-40 desibel – dB): Språkforståelse og produksjon/uttale vil som regel ikke bli påvirket, men kan gi økt fare for misforståelser.
- >> Moderat hørselstap (41-55dB): Kan oppfatte vanlig tale på 1-1,5 m avstand under optimale lytteforhold. Høreapparat kan være aktuelt.
- >> Betydelig hørselstap (56-70dB): Forsinkelse i talespråket og utydelig tale forventes dersom ikke nødvendig oppfølging og forsterkning benyttes.
- >> Alvorlig hørselstap (71-90dB): Uten forsterkning hører man kun kraftige lyder nært øret og er avhengig av å benytte visuell kommunikasjon.
- >> Ensidig hørselstap, dvs. hørselstap på ett øre: Problemer med å oppfatte tale fra den døve siden, lokalisere lyd, og oppfatte tale ved mye bakgrunnsstøy.
- >> Universell utforming for hørselshemmede betyr blant annet god akustisk utforming av rom, bruk av lydpendende materialer, tiltak for redusert bakgrunnsstøy, bruk av lyd- og taleoverføringsutstyr, informasjon som tekst.